

ШЫН

СУБТРОПИКТЕРНИН АЛДЫН ЧИМИСТЕРИ

Грунтта «алдын чимистерни» массалык ажаап алырычы кириккен. Цитрусоводдардын немей алган социалистик түзөлгөдө — күнүгө 120 му тонна цитрустарын селдери айыткан, ол болза багтай төлөксөп турганын 20 му тонна хой.

Алханын цитрус өстүрө Гагра болган Кокор-совхозтарында чаггай джүттү өстүргөн.

ЧУРУКТА: Гагра совхозунда мадларинперин чым турары. Мурнуку оауруг — бүдүн чартык — ий элгер нормалык жүкүсүн турар цитрусовод Аппа Шу-бина.

КАИ-ниң экраны

Хамык ужур — чурумну сагырында

Кызыл хоорайны автономиялык чарык аймакчалары хой-нигитини күнүгө дайын алган, автографик оозал-оон болур чоруктарга удуз демекти ээни күнүгөдөргө. Кудумчу шимчозонкини сатырылы, автографик башкарылык болган өскө-даа айтырларны таласы-биле бистин аймакчалары чым эгезинде бөр 170 ажит лекция, бестедалары номчаан, тус-тус коллективтерге 42 хуралды өрттөргөн. Оон айгыда массалык информацийны калбаа-биле ажитлап турар. Телевидение болган радио дамчыгыр 30 хире дамчыдыгыны кылган, республика солушарында ээон хой матералары үндүргөн.

Амгы үеде республикада хуу машиналыг кижилерини саны көздөн. Оларны хой кезин болуңу хууа чорун кылган алыры-биле бистин хоорайнысча үргүзүт экон турар. Автомашинаны чаа-ла башкарып өөренип чорур, мергежил-чакчылы куду кижилер хой машина чорун турар уагз хойага көлгөп, илангыя кудумчу бедире-ринге аймарлар бөр болган өскө транспорттук шимчозонкиниг моодлатын ужураштырып турар. Оон уламдык оозал-оонда хаяа эвес болуңу байр. Чым эгезинде бөр кудумчу шимчозонкиниг демдегетинген үрөшнине-риниң база оозал-оонда бол-дурган чоруктарын хой кезини хууа машиналыг кижилер кылган.

Автомобилдер инитилеи хууа машина сатып алган кижилерни техника башкары-рынга, кудумчу шимчозонки-нини чурумунга өөрдир-дөөн ээон ажитларын кы-лып турар. Ынчалзажок чам-дык кижилерини ол инта-лединг кезигүүнө кирбей, оон организастап турар хура-тарыга, өөренип турары конугу четпес. Чолаа-чылар бедетерге курстарга өөренип база техниканы ээирек чораш башкарып кижилер оозал-оонда болган чок-ла таварык турар. Бир чикетти ал көрөдир. Сун-пак суурун чурттактын И. Жалтухун «Москвич-408» маркалыг машинасында хой кижин олурун алган, ээирек чорун турган, А. Мамаевтин «Волжанин-3А3068» маркалыг машинасын хоме таварткан. Оон түнөшүндө Мамаев ола чегинге мөтөп болган ээон каш кижин аар бертинген. Жалтухун арага ажит алган үргүзүт машина чолаа-чылар дөш моон мурунда каш улаа сатындырып ал, харып-даа торгадын турган. Оо эон чогуру түнөшүндө кыл-баашылдан мындыр аар үз-гедини кылган ол.

Хууа машиналыг кижилер-ни техника башкарып өө-редирин согуу үеде ээон шимчозонкини олар кыл-ла чаа хевиринг чолаачи шим-чозонкини алган турар ужу-руг.

Тус-тус транспорт органи-зацияларын алыр болза, Коммунал ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, Кудэ ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, районнар аралык «Советская» партия-лык шимчозонкини транспорт чегеринде, № 3 болган № 4 АТБ-лерде байдал дүвүз-гезин бооп артышкан. Бо коллективтерини чолаачы-лардан чым эгезинде бөр 10-дан 40 чедир кижин авто-мобилдер турган.

Ам бистин эд шырак дөш фигуративизм «Нувель де Моск» солуңун шимчозонкини дөш чамчаларын маргылда-ларга дөш 8-12 хүнеринде кижилер. СССР-нин 1977 чыл чемпиондыгын январь 5-9 хүнеринде Вильюска болур, а оон сонда фигуративизм чамчаларын мастерлер Европанын январь 25-29 хү-неринде Хельсинки болур чемпиондыгы болган дөш-гейге бөгү чег дөш март 1-5 хүнеринде Токиога болур маргылааларга барып кир-ялр.

Ю. СМЕРНОВ.

«Волжанин-3А3068» маркалыг машинасын хоме таварткан. Оон түнөшүндө Мамаев ола чегинге мөтөп болган ээон каш кижин аар бертинген. Жалтухун арага ажит алган үргүзүт машина чолаа-чылар дөш моон мурунда каш улаа сатындырып ал, харып-даа торгадын турган. Оо эон чогуру түнөшүндө кыл-баашылдан мындыр аар үз-гедини кылган ол.

Хууа машиналыг кижилер-ни техника башкарып өө-редирин согуу үеде ээон шимчозонкини олар кыл-ла чаа хевиринг чолаачи шим-чозонкини алган турар ужу-руг.

Тус-тус транспорт органи-зацияларын алыр болза, Коммунал ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, Кудэ ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, районнар аралык «Советская» партия-лык шимчозонкини транспорт чегеринде, № 3 болган № 4 АТБ-лерде байдал дүвүз-гезин бооп артышкан. Бо коллективтерини чолаачы-лардан чым эгезинде бөр 10-дан 40 чедир кижин авто-мобилдер турган.

Ам бистин эд шырак дөш фигуративизм «Нувель де Моск» солуңун шимчозонкини дөш чамчаларын маргылда-ларга дөш 8-12 хүнеринде кижилер. СССР-нин 1977 чыл чемпиондыгын январь 5-9 хүнеринде Вильюска болур, а оон сонда фигуративизм чамчаларын мастерлер Европанын январь 25-29 хү-неринде Хельсинки болур чемпиондыгы болган дөш-гейге бөгү чег дөш март 1-5 хүнеринде Токиога болур маргылааларга барып кир-ялр.

Ю. СМЕРНОВ.

«Волжанин-3А3068» маркалыг машинасын хоме таварткан. Оон түнөшүндө Мамаев ола чегинге мөтөп болган ээон каш кижин аар бертинген. Жалтухун арага ажит алган үргүзүт машина чолаа-чылар дөш моон мурунда каш улаа сатындырып ал, харып-даа торгадын турган. Оо эон чогуру түнөшүндө кыл-баашылдан мындыр аар үз-гедини кылган ол.

Хууа машиналыг кижилер-ни техника башкарып өө-редирин согуу үеде ээон шимчозонкини олар кыл-ла чаа хевиринг чолаачи шим-чозонкини алган турар ужу-руг.

Тус-тус транспорт органи-зацияларын алыр болза, Коммунал ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, Кудэ ажит-агит ми-нистерствозуну автобур-гезинде, районнар аралык «Советская» партия-лык шимчозонкини транспорт чегеринде, № 3 болган № 4 АТБ-лерде байдал дүвүз-гезин бооп артышкан. Бо коллективтерини чолаачы-лардан чым эгезинде бөр 10-дан 40 чедир кижин авто-мобилдер турган.

Ам бистин эд шырак дөш фигуративизм «Нувель де Моск» солуңун шимчозонкини дөш чамчаларын маргылда-ларга дөш 8-12 хүнеринде кижилер. СССР-нин 1977 чыл чемпиондыгын январь 5-9 хүнеринде Вильюска болур, а оон сонда фигуративизм чамчаларын мастерлер Европанын январь 25-29 хү-неринде Хельсинки болур чемпиондыгы болган дөш-гейге бөгү чег дөш март 1-5 хүнеринде Токиога болур маргылааларга барып кир-ялр.

Ю. СМЕРНОВ.

ОРУС ЫРЛАРЫН ЧАЯКЧЫЗЫ

1848 чылда Петербуртка «Шооткан чуруктарын муз-на альбом» деп номчуткан үгөн. Оон чуруктарын биро-роонде ролд артында олу-рар кижин экенден:

— Мэц «Кызыл каптаа-чы» селерге тааркыр-дыр бөт — деп айтырып оор.

— Оо кажан-даа эвес деп чугаалап болур мен — деп, оозу харылап турар.

Чурукта коруксен муз-на оон мурунда-ла чок алган турган: Александр Егорович Варламов бүт-ле адымдарын аары — оозе адымдарын (туберкулез) ол-госки, Полесой илмач оор-го, ол өлзе-даа, оон муз-на чогаларын чуртлап аркан. Оларын баштай диниш, күн-сөткөн үзөп бөр бүдүн чар-гак чус чыл эркен-даа болза, олар чогга сургакка, бил-дир кылар мурар бооп ар-тышкан. А. Е. Варламовтуң төрттүгүнүн хүндүн бөр 173 чыл болгон оон ноябрь 27-де демдегезин. Ол XIX вектия баштайгы чартында утказы болган аян-шынчын национал хевиринг орус хожумун чак-тыларын тургузушкан сургак-тыг композиторларын бироз.

Варламовтуң «Эргим кысты сыгыр данда оттурба даан», «Кудумчуа дүвүзүт хат ээр-иштелген», «Кызыл капта-а», «Кажаралан чакгыс перус»... «Эргим уруг», «Прес-шова чакып кийм»... деп ром-маны болган Варламов классиканың үгөдөргө чог-галарын апарган. Оларны кол-порттеринг доктормал мурар оорон.

Бай эвес дүжүмөтин огуу Варламов чаш чымдарында-ла музикага аяк оозу сатын-нып коруксен. Скрипкага, гитарга, фортепианога бол-ган виолончелге кымын-даа дуадым чокка болу өөренип алган. Композитор болуңу сатын-сеткинда доктормал боду-гун, романстар-биле сургак-тыг берген совет композит-ор болган музика аялдан-чым Б. В. Асафьев демде-

Бө чылдым ноябрь чээрби йиде Москвалыг чемпиондыг дөш кырынга кайгачылык бол болуңу дооуулан. Деле-гейин болган олимпий ою-парынын чемпиондары Ирина Родина биле Александр Зай-дес, делегейин экс-чемпион-дары Сергей Волков, Ирина Монаева биле Андрей Мень-ков, СССР-ниң чемпиону Елена Водорезова, Европанын экс-чемпиону Владимир Ковале-в болган өскө-даа ат-сургактыг фигуринтер алаа кырыккен.

Чакчыл бугулар алаа чурт-туң өскө-даа хой-хей хоорай-ларын төлөдөкчилери база кырыккен. Ынчалза-даа бүгү хевирлерге москвалык тив-дэн. Хероженперден чак-каан чунгулаарында болган

Норильскке 30 градус соок. Ынчалза-даа «Кажакки хаантанык» деп боттарыны хандыкшымдыг маргыл-даа хажыкчалар дөш-лө үзүккен. Ол маргылааларын чакчыл бугулар чурумалдыг турунда хоорайны кымын-даа полярдыг дунуңу боду-гунде эрттирип турар болуңу. Норильсктин даг-металлур-гия комбинатынын аялдан-чымдары, спорт мастерлер Амин биле Клара Байбестер-ниң өг-бүлөсүн амы маргыл-дааларга шыктарган.

Таймырда күнүгү соок бол-ган шуурганны хаттар шак-да-ла эгезин. Ынчаныме калды-дошкун агаар-бодука чурттуу ар хаак спорту — Норильсктин даг-металлур-гия комбинатында «Волжанин» дөш спортклубка спорт-туң өг-бүлөсүн хевирле-рини бироз. Согу чүктүн муң-мун кижилер үргүзүт хаантар.

Полярдыг дунче чалсар Норильскке хаак маргылаа-ларга хандыкшымдыг кы-жыларын сатын-сеткини амырталып бар. Хоорай ста-дионун долгандыр курткан оруктуг дуадым-биле маргыл-даа оору биче кымырлан.

Амгы үеде республикада хуу машиналыг кижилерини саны көздөн. Оларны хой кезин болуңу хууа чорун кылган алыры-биле бистин хоорайнысча үргүзүт экон турар. Автомашинаны чаа-ла башкарып өөренип чорур, мергежил-чакчылы куду кижилер хой машина чорун турар уагз хойага көлгөп, илангыя кудумчу бедире-ринге аймарлар бөр болган өскө транспорттук шимчозонкиниг моодлатын ужураштырып турар. Оон уламдык оозал-оонда хаяа эвес болуңу байр. Чым эгезинде бөр кудумчу шимчозонкиниг демдегетинген үрөшнине-риниң база оозал-оонда бол-дурган чоруктарын хой кезини хууа машиналыг кижилер кылган.

УЛУГ СЕЗОННУН ЭГЕЗИ

Сивичин (Москва) бирги чег-ин айткан.

Делегейинг экс-чемпиону Сергей Волков аарып турган-ны сонда дошк чунгулап үзүп келген болган чуга-мыла-да күүсөдөр программ-ны күтөткен.

Дамтыкы спортчулар бир-аа дугарында ланымсал че-мпондыгын аалчылар бол-ган. Польды фигуринтер бо-каачыларга аалдан келген, оларын аарында боттарыны чуртуну чемпионаттарына шапалдыг чегерин ээон тургузаан Иоланта Весесе-ска, Ясен Ташер, Галина Гор-дон, Тадеуш Гура болган

Ам бистин эд шырак дөш фигуративизм «Нувель де Моск» солуңун шимчозонкини дөш чамчаларын маргылда-ларга дөш 8-12 хүнеринде кижилер. СССР-нин 1977 чыл чемпиондыгын январь 5-9 хүнеринде Вильюска болур, а оон сонда фигуративизм чамчаларын мастерлер Европанын январь 25-29 хү-неринде Хельсинки болур чемпиондыгы болган дөш-гейге бөгү чег дөш март 1-5 хүнеринде Токиога болур маргылааларга барып кир-ялр.

Ю. СМЕРНОВ.

БАШТАЙГЫ САЛЫГ

ГАЛАА. Херожен уагзун делегейин бирги чег дөш оюпар эрген чаалан алыры-нын маргылаан голланды хоорай Рооседаа болу эртин турар. Баштайгы салы-га совет шимчозонкини кыстар — Талландын барган Талына Фомиша биле Крассонск

чурттуг Елена Акимовская хайымашкан. Москвалы Люд-мила Безалева Голландия-нын шимчозонкини Алексан-дра Миле-Николауа уттурган. Маргылаада 11 чурттарыны 14 шимчозонкини кырыккен.

(СЭТА).

ЗОНА МАРГЫЛДААЗЫ

Ак-Довурактын Кузгута ордузун спорт залына ая-лейболга зона маргылаа-зы болу эртин. Алаа Ак-Дову-рактын Барым-Хемиктин, Чоон-Хемиктин, Монгу-Тайганын, Бай-Тайганын шим-чозонкини кырыккен.

Ийн хүн үргүзүлгөн спорт-чу демексини түнөшүндө эр уластан Ак-Довурактын ко-

чамчалар бирги чег дөш оюпар эрген чаалан алыры-нын маргылаан голланды хоорай Рооседаа болу эртин турар. Баштайгы салы-га совет шимчозонкини кыстар — Талландын барган Талына Фомиша биле Крассонск

чурттуг Елена Акимовская хайымашкан. Москвалы Люд-мила Безалева Голландия-нын шимчозонкини Алексан-дра Миле-Николауа уттурган. Маргылаада 11 чурттарыны 14 шимчозонкини кырыккен.

(СЭТА).

Эмчиниң демдегелеринде

(Эгеи № 278, 279, 280 «Шында»).

ДУГУРЖУЛГА

— Калчаар кезин, эмен каар чүе йогл ала, уруум? Сен чугаалажып көр-лө сен ийлаан. Мен чүу дөр мен ону. Чингелде ааран кызыл-ошту шуут ап каапкан, уу-гу-хырыл дүжүгө дежик чер кылган, эгезинде оон чөмөннөр кызыл каар чүе дежик. Амгы-тигидин чары-рынга болаарга, ол-даа болза, чүгүр-лө ийлаан. Ынчалза-даа хилпичектиг, чарык-чы-ла коңу-дур ва. Ам калчаар салгыны. Ынчаар дүвүрөсүн ол ийлаан. Үр чурттар эвес. Бодун боду азырар деп чугаалажы хан-укамы ол-дур. Ынчаар кезин амгаарге, кайм-хире үр, берге чор чүе арты, аарышмы-лымыга кижин шимчозонкини чүе бе, барып-борып кижиниң кымыл-ошун ап каага? Бе-ден чүе кайда боору аан.

— Соң салгы-сеткиниң я-зы-буру, кайда-даа бээр-дыр ийли. Ахай. Кезерде аарыш-мыг эвес кылдыр удуңу

алыр-ла болгай. Доран-ла кезип, кымыл калчаар эвес, кезип амгышкын ээон каш чадаларынг, болоткелде бол-дур. Кызыл-ошун орнуна пластмасса шойунда-да кы-лып каар чүе чорук. Хе-рек кырында калды алар эвес, кезип көрүп турган-ла боору ийлаан.

— Кезип турда улаз шы-дашпай баар таварылгалар бар бе, уруум?

— Бар-даа болза, ховар-дыр ийли.

— Ол ховар таварылга ме-нэ таварылга калчаар сен?

— Сенэ таварылгас-тыр ийли атай, мен билр мен. Сен эмчи кижин эвес сен, ону таймалдыраага-даа ужурун билр эвес сен.

— Ындыр-дыр. Эмчи кижин сөз-биле шуут-ла шимчозон-кини дугурур апар-дыр мен, уруум. Бир-тэ чорур, кесте-р чүе болганда, калды-даа чүе боон болу. Сен чо-рурунда биске бээр-кэ-ринге, чөмөннөргө чедер ажадан ап ал шыу, уруум. Ону алаага кыттаас сен шы-е.

— Ону кыттаашыны ужу-ру чүу боор чор, атай? Ха-рын мен ийлаар ап-ла аар

ЧИНГЕЛЭЭШ, СЕГЭЭН

Норб, ажи-тодум адамын чег-чуртуга эжелек болууу, менэ багый болуу ла ийлаан. Ынчангаш чеге-даа «соогу Москвалыг чылдар аалды» динизе, мен-даа, доруг-торед-дерин-даа, ажи-тодум-даа күү-сөдөр хонч чок болуу хире чүе-дир. Оон ийли мен боду-дурба.

— Чаа, Лопсанова! Бай-дал паркин. Силерге шуут-нарга шуут. Калымад үнөр деп турар-дыр. Мэон бодалы-ны база бодол берем. Ырак чегге чылдар, харын шуут ийлаан. Уттуг-дөштү-даа аар-гы ийлаан ба. Чымынча-ла боору калчаар билр. Си-лерин шууттарыны каапкан чорур мен чүу-дур да ар-тык берге дөшүн сен база бодол кор-дуй, кайды — деп, Норбу кырган чугаалаан. Оон арпы бирде кызыл, бирде а-рын, бирде куурун орган. «Хей-де чүе диниң мен деп, ол сөстүп, чүу дөр эвес дөш ийлаан, көрүн орган.

— Адамныч чугаалаан-даа «ончуну куттуг-дөштү аарыг, халлаадыр-даа» дөр. Так аарыгын калды-даа хевир-лер халлаар чок, уктуг-дөштү дөшүн бичи эртем ам-даа доктаашаан аарыг-дыр

болуңу дуадым-биле кымын азыр дөш Бразилияны шим-чозонкиниг маргылаа-зын Оскандо Брандауон чалам-чык оон хуэзип алыр бол-дур.

Чүгү-ле үдөдирин эң дөшө футболисттерини эстерини башында алыр, ол бодуңу огуу футболист белеккен шы-даас хире, шимчозонки, чүе дөшө Американы «Космос» дөр команда-биле делегейин ол дескинн чорун турар.

«36 харыг» Пелеинг «Кос-мос» биске керезонин хуу-сал кепир чылдым октабры дөштүг, ыланган делегейинг Аргентинага болу чемпион-дыгга команда белеккөрдө

болуңу дуадым-биле кымын азыр дөш Бразилияны шим-чозонкиниг маргылаа-зын Оскандо Брандауон чалам-чык оон хуэзип алыр бол-дур.

Делегейинг дөрт чемпион-дыгын кырыккынчы — Пеле бо-луну чаа аялданчын ам-даа эгезип кирбөл, ол хирезинде Аргентинага болу маргылаа-га кымыр тергилде бооруу адалкан. Пелеинг боды-биле алыр, Аргентинага тивел-сөт чегин алырмыга кол кор-дас-чылар аргентин футболист болган Пелеинг чакгыс чег

чурттуглары болуңу турар. Евро-па чурттарынын командалар-ындан ол ГФР-ниң, Голландия болган Польшанын шимчозонкиниг командалары дика шырак кылдыр санап турар.

Мини-футбол таласы-биле делегейин чачылаачы мар-гылаады келер чылды ий-лар төнтүндө Луизианаде Спорт ордузунга болу, алаа «Космос» база кымыр чадаас болуңу турар. Ийла-ган Москвалыг футболга хал-дыкшымдыг кижилер Пелеинг мычан көрүп чадаас.

(СЭТА-нын көрр).

Пеле «Космостан» чана бээр

болуңу дуадым-биле кымын азыр дөш Бразилияны шим-чозонкиниг маргылаа-зын Оскандо Брандауон чалам-чык оон хуэзип алыр бол-дур.

Делегейинг дөрт чемпион-дыгын кырыккынчы — Пеле бо-луну чаа аялданчын ам-даа эгезип кирбөл, ол хирезинде Аргентинага болу маргылаа-га кымыр тергилде бооруу адалкан. Пелеинг боды-биле алыр, Аргентинага тивел-сөт чегин алырмыга кол кор-дас-чылар аргентин футболист болган Пелеинг чакгыс чег

чурттуглары болуңу турар. Евро-па чурттарынын командалар-ындан ол ГФР-ниң, Голландия болган Польшанын шимчозонкиниг командалары дика шырак кылдыр санап турар.

Мини-футбол таласы-биле делегейин чачылаачы мар-гылаады келер чылды ий-лар төнтүндө Луизианаде Спорт ордузунга болу, алаа «Космос» база кымыр чадаас болуңу турар. Ийла-ган Москвалыг футболга хал-дыкшымдыг кижилер Пелеинг мычан көрүп чадаас.

(СЭТА-нын көрр).

АГААР

Бөгүн республиканың боду-таар, чагбас. Хат копка. Агаарын температурасы 19-21 градус соок болу.

Редатор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

НОЯБРЬ 30-ДЕ

«НАЙРА-Л»: «Согуз бурар» 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.20 «Амгы-тигидин аарыг калган» 20.30 шакта.

«ПИОНЕР»: «Покагу огуу» 9.00, 10.40, 14.50, «Шуагч болган хаан» 16.50, «Эорро» (2 сериалы) 18.20, 19.00, 20.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Караамоз адымчалар» (2 сериалы) 15.00 «Афон» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: Кинолуг: «Унш-боду» делегейинде» 10.30 «Хабти дегне» 15.00, «Кагуа калды» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

Д. КУЛАР. (Улачымыг).